

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput XVI. Ad reliqua in contrarium argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83642](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83642)

modo, si Deus tantum otii & valetudinis concesserit, iis quamprimum facturi sumus, qui ausi sunt fidem antiquorum Patrum damnare. Viguit enim perpetuo in Christi Ecclesia Fides, de qua Victorinus in Hymno Tom. IV. Bibl. PP. pag. 294.

*Hinc singulis vera, hinc tribus una substantia est,
Progressa à Patre Filio, & regressa à Spiritu:
Quia tres existunt singuli, & tres in uno singuli.
Hæc est beata Trinitas, hæc beata Unitas.*

CAPUT XVI.

Ad reliqua in contrarium argumenta.

SUMMARIUM.

à num. 1. usque ad 5. expediuntur vulgares contra Spiritus S. divinitatem oppositiones.

1.
Vulgaris
contra Divi-
nitatem Sp.
S.
Objectio 1.
cum solu-
tione.

EXPEDIAM nunc vulgares contra Spiritus Sancti divinitatem oppositiones. Quarum sit prima. In sacris literis quandoque Pater, & Filius nominantur nulla facta Spiritus Sancti mentione, qui neque alicubi expressè Deus nuncupatur. Non ergo Sp. S. Deus est, neque eandem habet cum Patre, & Filio communionem naturæ.

Resp. nego consequ. I. Quia interdum simul nominantur Pater, & Spiritus Sanctus, ut II. 45. *Et nunc Dominus misit me, & Spiritus ejus*: nonnunquam vero tres personæ simul, ut Matth. XXVII. *Baptizantes eos, &c.* II. Quoniam revera Spiritus Sanctus appellatur Deus Act. v. 4. *Dominus* I. ac Thess. 3. 12. eique tribuuntur opera, & characteres divinitatis, ut supra probatum est. III. Quia argumentum istud negativum potest in Adversarios retorqueri, quippe nullibi Spiritus Sanctus appellatur creatura neque in his locis, ubi creaturæ omnes commemorantur, & ad benedicendum Deum invitantur Pl. 102. & 148. nec non in Cantico trium puerorum.

2.
Objectio 2.

Opp. 2. Ad Rom. 8. 26. scriptum est: *Spiritus postulat pro nobis*. At postulare nota est indigentia, quæ nequit Deo convenire. Item Jo. 2. 3. habetur, omnia facta esse per Verbum; quare si Spiritus Sanctus est aliquid, factus est, ideoque res creata. Iterum Joan. vi. 13. habetur: *Non enim loquetur à semetipso*. Impotens est ergo ac dependens. Notandum hic quoque verbum futuri temporis *loquetur*: in Deo namque futurum nefas est cogitare. Rursus *confiteri* dicitur ad Ephes. 4. 30. & I. ad Corinth. 2. 10. *Scrutari* profunda Dei: quæ duo sunt passionis & ignorantia argumentum.

3.
Solutio.

Resp. ad 1. Spiritum Sanctum hoc sensu postulare pro nobis, quia postulare facit, ut explicat S. P. August. Ep. 105. Cujus explicationis veritas con-

stat, quia Spiritus Sanctus eodem cap. VIII. 15. appellatur à Paulo Spiritus adoptionis, *in quo clamamus, Abba, Pater*. Atque Zacch. XII. 10. *Spiritus gratia, & precum*. Nam actiones tribui iis solent, qui agendi conferunt divinum, potestatem, ut ipsi docent Grammatici. Quod nobis insinuans Apostolus, præmiserat: *adjuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus*. Adde in Græco inveniri *ὑπερβύχων* superexpostulat. Est autem *ὑπερβύχων* superexpostulat. Est autem *ὑπερβύχων* Advocatorum, qui dicant suspiria Clientibus. Chrysostomus denique Hom. 14. in Epist. ad Rom. per Spiritum postulantem donum intelligit Orationis. Ad 2. dico Jo. 1. 3. per *Omnia* comprehendendi universitatem creaturarum, à quibus ut distinguitur Pater, qui Verbo suo condidit calum & terram, ita sejungitur Spiritus oris ejus, à quo est qualiscunque virtus eorum. Ad 3. resp. cum Augustino Tract. 99. in Joannem, Spiritum Sanctum non loqui à semetipso, quoniam ab illo à quo procedit est ei essentia, scientia, & audientia; nec movere debet, quod verbum futuri temporis positum est, quia & ponitur ratione termini, & in ordine ad creaturas, quibus Sp. S. mittendus erat, & de re sempiterna enunciatur absque mendacio, fuit, est, erit. Ad 4. dico Spiritui Sancto tribui tristitiam metaphorice, & propter hominum ingratitude, qui ejus dona contemnunt; quemadmodum Genes. VI. 6. dicitur Deus *tactus dolore cordis intrinsecus*: & Pl. 77. 40. exacerbatus, & concitatus in iram. Ad 5. Resp. verbum scrutari non semper indaginem & ignorantiam notare, sed sæpenumero certam intimamque notitiam, ut Psalmo VII. 10. Jer. XI. 20. Apoc. 11. 23. dicitur Deum scrutari renes & corda: quo sensu

fenſu accipiendum hoc verbum in 1. ad Cor. liquet, quod illic το πνεύμα, Spiritus, ſcrutari dicitur etiam βάθος τοῦ Θεοῦ, profunda Dei; nimirum conſilia occulta, & altitudinem ſapientię Dei, cujus vię, & reſeſſus ſunt creatis mentibus inveſtigabiles.

4. **Objectio 3.** Opp. 3. In 1. ad Corinth. 14. 32. hæc habentur: *Spiritus Prophetarum Prophetis ſubjecti ſunt.* Spiritus prophetarum eſt Spiritus Sanctus, quo inſpirante loquebantur Prophetę. Igitur Spiritus Sanctus hominibus ſubjectus eſt.

Solutio Reſp. diſt. majorem. Spiritus Prophetarum humanus, nempe mens Prophetarum, quę Spiritu Dei affante agebatur, concedo; Spiritus Prophetarum, ſcilicet Spiritus Dei, qui Prophetarum mentem illuſtrabat, nego ſubjectum eſſe Prophetis. Loquitur Apoſtolus de Spiritu Prophetarum humano: quod conſtat tum quia πνεύματα abſque articulo legitur, tum quia pluralis eſt numeri, cum Spiritus Dei unus ſit. Spiritus autem Prophetarum ſubjecti ſunt Prophetis, primo quia unius aut alterius doctrina iudicio Eccleſię ſubjecta eſt. Deinde quia divinitus afflati ſuę poteſtatis ſunt, neque ad inſtar Pythonicorum tanquam dementes agitantur; ut de Sybilla Virgilius:

At Phæbi nondum patiens inmanis in antro

Bacchatur Vates, magnum ſi pectore poſſet excuſſiſſe Deum.

Opp. 4. Spiritus Sanctus mittitur à Filio; ergo eſt Filio minor. Reſp. diſt. cum ſolutione. Mittitur per imperium, ut ſervus à Domino, nego: per originem, concedo. Vide infra cap. xx.

Opp. ultimo. Spiritus Sanctus non eſt neque genitus, neque ingenus: non genitus, quia genitum eſſe convenit Filio, non ingenus, quia eſſe ingenum proprium eſt Patris. At qui non eſt genitus, neque ingenus, non eſt Deus. Ergo &c.

Solutio. Reſp. diſt. majorem Spiritus Sanctus non eſt Ingenitus, quatenus ἀγέννητος ſignificat non factum nec creatum, nego. Non eſt Ingenitus, prout ἀγέννητος ſignificat Perſonam, quę à nulla alia procedit, conc. Vide cap. xii. ad v. Falla quoque eſt minor propoſitio, quia præter Perſonam Ingenitam quę non habet ab alia originem, & perſonam genitam, quę eſt ab una, datur Perſona, quę eſt à duabus ſimul, & peculiari quadam ratione appellatur PROCEDENS, ut diximus cap. xiv. ad penultimum Wolzogenii argumentum. Atque hæc de ſuprema illius divinitate, de quo Nazianzenus in Carm. latine reddito:

Nec rursus deitate carens, ab eaque remotus,

Sed Patri, & Nato unigeno par prorsus honore.

C A P U T XVII.

Num Spiritus Sanctus à Patre, Filioque procedat?

S U M M A R I U M.

1. Status quaſtionis.

2. 3. 4. & 5. probatur, Spiritum Sanctum à Patre, filioque procedere.

à num. 6. uſque ad 11. idem præter quarumdam Græcarum reſponſionum reſutationem per alias adhuc rationes ſtabilitur.

1. **Proceſſio Spiritus S. à Patre Filioque.**

MAGNUM verſatur Latinos inter, Græcoſque de proceſſione Spiritus Sancti à Filio diſſidium, his, non quidem omnibus, ſed levioribus tantum & Schismaticis, aſſerentibus à ſolo Patre procedere, illis propugnanti- bus originem habere ab utroque. Atque erroris Græcorum auctor creditur Theodoretus, qui in Conſutatione 1x. Anathematismi Cyrilli ait, quod dicere Spiritum Sanctum ita proprium Filii, ut ex Filio, aut per Filium extantiam intelligatur habere, id impium eſt, ac blaſphemum: quamquam Theodoretus facile poteſt excuſari, ut poſtea dicam.

Non ſemel ſopitus jam error fuit à Græcis inſtauratus. Ventilata fuit hæc quaſtio Pipino Francorum rege, & definita in Synodo habita in villa Gentilia- co prope Lutetiam anno 1027. Tum vehementius exagitata adverſus Latinos ab inſaſore Sedis Conſtantino- poleos Photio Spadone circa annum 863. quem hominem totius Orientis exitio natum an. 869. Synodus octava damnavit. Decertarunt iterum Græci cum Latinis Urbano II. Pontifice an. 1097. eosque in Concilio Barenſi compeſcuit S. Anſelmus Cantuarienſis Epiſcopus; qui & magnum ſibi nomen comparavit, & ſingu-